

خلاقیت نمایشی

«ویژہ داوطلبان کنکور هنر»

راه اندیشه

مؤلف: افسانہ نسل شریف

پتھوون
مرکز موسیقی پتھوون شیراز

نسل شریف، افسانه.

خلاقیت نمایشی: (سینما - تئاتر - صدا و سیما) مؤلف: افسانه نسل شریف. - تهران:
راه اندیشه، ۱۳۸۴. ۳۸۴ص.

ISBN: 978 - 964 - 6108 - 07 - 3

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات قبیا.

عنوان روی جلد: راه اندیشه: خلاقیت نمایشی (درس - نکته - تست).

۱. خلاقیت هنری ۲. نمایش -- راهنمای آموزشی (متوسطه) ۳. نمایش -- آزمون ها و
تمرین ها (متوسطه) ۴. دانشگاه ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون ها. الف. عنوان
ب. عنوان: راه اندیشه: خلاقیت نمایشی (درس - نکته - تست).

۸ خ ۱۶۰ / NX ۷۰۱/۱

۳۴۹۸۰ - ۸۲ م

کتابخانه ملی ایران

(کلیه حقوق برای ناشر محفوظ می باشد و هر گونه کپی بنگرد قانونی ندارد)

عنوان کتاب: خلاقیت نمایشی

مؤلفان: افسانه نسل شریف

ناشر: انتشارات راه اندیشه

حروفچینی و صفحه آرایی: واحد رایانه ای راه اندیشه

نوبت چاپ: چهاردهم - ۱۳۹۱

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: باختنر

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۱۰۸-۰۷-۳

تهران، خیابان آزادی - جمالزاده جنوبی - کوچه جمشید - پلاک ۷

تلفن تماس: ۶۶۴۲۱۵۴۲

دورنگار: ۶۶۴۲۵۱۷

www.raheandishe.com

e-mail: info@raheandishe.com

فهرست مطالب

بخش اول: تئاتر

فصل اول: تئاتر از آغاز تا قرن بیستم

۸-۴۸.....

فصل دوم: نمایش در شرق (هند - چین - ژاپن - ایران)

۴۹-۹۱.....

فصل سوم: ساختار نمایشی

۹۲-۱۱۸.....

فصل چهارم: واژه‌ها و اصطلاحات نمایشی

۱۱۹-۱۴۲.....

بخش دوم: سینما

فصل اول: پیدایش و ساختار سینما

۱۴۴-۱۶۴.....

فصل دوم: فن - تکنیک - تدوین در سینما

۱۶۵-۲۲۶.....

فصل سوم: سبک‌های سینمایی - سینمای جهان - سینمای مستند - سینمای ایران

۲۲۷-۲۶۲.....

فصل چهارم: عوامل فیلمسازی - تلویزیون - انیمیشن

۲۶۳-۲۸۴.....

فصل پنجم: درک تصاویر - واژه‌های سینمایی

۲۸۵-۳۳۰.....

بخش سوم: تست‌های کلی

تست‌های کتاب معرفی شده از سازمان سنجش

۳۳۲-۳۳۹.....

تست‌های کتاب ادب و هنر

۳۴۰-۳۴۴.....

آزمون‌های جامع

۳۵۱-۳۹۱.....

متابع و مأخذ

۳۹۲.....

تصویر ۱ - اجرای یک مراسم آیینی

آیین و مراسم آیینی

هنگامی که داستان‌ها و آیین‌ها جنبه دبداری و غیر مذهبی پیدا کردند به نمایش نزدیک شدند. در حدود ۷ قرن قبل از میلاد، بسیاری از آیین‌ها در مناطق مختلف رواج داشت که بعضی از آن‌ها به نمایش واره نزدیک شد (مانند آیین‌های مصری). اما در هیچ کشور و تمدنی به جز یونان آیین‌ها رسماً به نمایش تبدیل نشد.

نگاهی به آیین در مصر باستان

مهمترین آیین مصریان به دلیل اعتقاد آن‌ها به جهان پس از مرگ، درباره مرگ و (ستافیز است).

آیین آبیدهوس

بر اساس اساطیر مصری «اوزیریس» پسر زمین و آسمان بر اثر حسادت برادرش کشته شد و اندام بدن او قطعه قطعه در نقاط مختلف مصر مدفون شد. اما خواهر او یعنی «ایزیس» توانست اندام‌های برادرش را به یاری خدای مومیایی، از نقاط مختلف جمع آوری کند و دوباره زنده گرداند. اما اوزیریس دیگر توان ماندن در زمین را نداشت. پس از آنکه دوباره بدنش دفن شد، برای اقامت به زیرزمین رفت و در آنجا قاضی ارواح گردید. این داستان که معتبرترین داستان در اساطیر مصری است، در حدود ۶ قرن قبل از میلاد با حرکات نمایشی اجرا می‌شد.

تئاتر در یونان

تمدن یونان که اولین دوران بزرگ تئاتر را عرضه کرد، به تدریج از سده هشتم تا ششم قبل از میلاد شکل گرفت.

فصل اول

تئاتر از آغاز تا قرن بیستم

پیدایش تئاتر

رایج‌ترین نظریه درباره پیدایش تئاتر این است که تئاتر از اسطوره و آیین زائیده و متحول شده است.

پیش از دوران نوشتاری، در میان جوامع ابتدایی (بدوی)، آیین‌ها شکل از معرفت و وسیله‌ای برای ضبط وقایع و دست یافتن به نیروی فوق بشری بود.

مهمترین نکته نزد بشر اولیه پیدا کردن غذا بود و از آنجاییکه دریافت روشنی از عوامل طبیعی نداشتند، آن‌ها را با نیروهای فوق طبیعی و جادویی مربوط می‌دانستند. به همین دلیل در جستجوی وسایلی برای جلب حمایت آن نیروها بودند و برای راضی نگهداشتن آن نیروی فوق طبیعی تصمیم به اجرای مراسم جمعی گرفتند.

اجرای این مراسم گروهی و اعمال یکسان، جنبه آیینی پیدا کرد. آن‌ها به این نتیجه دست یافتند که این آیین‌ها نتیجه مورد نظر آن‌ها را تأمین خواهد کرد. مثل موفقیت در جنگ، باران مناسب، ازدیاد محصول و ...

این مراسم آیینی به خلق شخصیت‌های اسطوره‌ای و جادویی کمک کرد و با لباس، گریم و ماسک تأثیرات بهتری را ارائه کرد. شخصیت‌پردازی‌های اسطوره‌ای و جادویی نیز به خلق مراسم آئینی کمک کرد.

هنگامی که آیین‌ها جنبه‌ی سرگرمی و لذت بخش پیدا کرد، سرآغازی برای فعالیت‌های تئاتری شد. به عقیده دکتر جابر عناصری «تئاتر زمانی که جای اسطوره‌ها و شعایر را می‌گیرد دستوری برای زندگی و بازتابی از زندگی و اصول اخلاقی جامعه می‌گردد».

نکته: نمایش شکل کامل‌تری از آیین است. که از قالب شکل‌های بدوی و مراسم مذهبی و جادویی بیرون آمده و صورت جدی‌تری پیدا کرده است. نمایش جانشین آیین‌ها شد و جنبه‌های دیداری و داستانی آن بر جنبه‌های جادویی و مذهبی غلبه یافت.

منابع و مآخذ

- ۱) لکوک دیوید - تاریخ جامع سینمای جهان (ج. ۱ و ۲) - هوشنگ آزادی‌ور - چشمه - ۱۳۸۱
- ۲) آل احمد جلال - نفرین زمین - نشر نیل - ۱۳۴۶
- ۳) اولریش تاگور - تاریخ سینمای هنری - هوشنگ طاهری - نشر روزنه - ۱۳۶۷
- ۴) براکت اسکار - تاریخ تئاتر جهان (ج. ۱ و ۲ و ۳) - هوشنگ آزادی‌ور - نقره - ۱۳۶۷
- ۵) بیضایی بهرام - نمایش در ایران - نشر روشنگران و مطالعات زنان - چاپ دوم - ۱۳۷۹
- ۶) پلنگی ناصر - شیوه‌ی طراحی ذهنی - انتشارات سروش - چاپ اول - ۱۳۷۵
- ۷) تروفو فرانسوا - به روایت هیچکاک - پرویز دوائی - سروش - چاپ سوم - ۱۳۷۷
- ۸) تری برت - نقد عکس - کاوهدی میرعباسی و اسماعیل عباسی - مرکز - چاپ اول - ۱۳۷۹
- ۹) خسرو شهریاری - کتاب نمایش (ج. ۱ و ۲) - انتشارات امیرکبیر - ۱۳۶۵
- ۱۰) خلیج منصور - نمایشنامه‌نویسان ایران از آخوندزاده تا بیضایی - نشر اختران - ۱۳۸۱
- ۱۱) دوائی پرویز - واژه‌های سینمایی - سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی - چاپ سوم - ۱۳۶۹
- ۱۲) رحیمیان بهزاد - راهنمای فیلم (ج. ۱) - روزنه - ۱۳۷۹
- ۱۳) روزا ونز جیمز - تئاتر تجربی - مصطفی‌اسلامیه - سروش - ۱۳۷۴
- ۱۴) سید حسینی رضا - مکتب‌های ادبی - نگاه - چاپ دهم - ۱۳۷۱
- ۱۵) شهبازیان فرامرز - تصویر و صدا - سروش - چاپ سوم - ۱۳۶۹
- ۱۶) عالمی اکبر - تمهیدات سینمایی - انتشارات وزارت ارشاد اسلامی - چاپ اول - ۱۳۶۷
- ۱۷) غریب‌پور بهروز - دنیای گسترده‌ی نمایش عروسکی - سروش - چاپ اول - ۱۳۶۴
- ۱۸) فراستی مسعود - هیچکاک همیشه استاد - انتشارات حوزه‌ی هنری - چاپ دوم - ۱۳۷۶
- ۱۹) ملک‌پور جمشید - گزیده‌ای از تاریخ نمایش در جهان - نشر کیهان - چاپ اول - ۱۳۶۴
- ۲۰) موناکو جیمز - چگونگی درک فیلم - حمید احمدی لاری - فارابی - چاپ اول - ۱۳۷۳
- ۲۱) میلرسون جرالده - فن برنامه‌سازی تلویزیونی - مهدی رحیمیان - سروش - چاپ سوم - ۱۳۷۵

کتاب حاضر که مجموعه‌ای تصویری از سینما و تئاتر است، با هدف افزایش قوه تحلیل و استدلال و درک تصویر هنرجویان ارائه شده است. این کتاب در حدود هزار تست تشریحی نیز در اختیار هنرجویان می‌گذارد.

تشارات راه اندیشه: تهران، خیابان جمالزاده جنوبی، کوچه جمشید

صندوق پستی: ۴۸۳/۱۴۱۸۵ تلفن: ۶۶۴۲۱۵۴۲

دورنگار: ۶۶۹۲۴۵۱۷

www.raheandishe.com

